

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3105

av Nina Lundström m.fl. (FP)

med anledning av prop. 2014/15:122 Nya steg för en effektivare plan- och bygglag och ökad rättssäkerhet för verksamhetsutövare vid omgivningsbuller

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om infrastruktur inklusive gång- och cykelvägar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om incitament eller sanktioner för att kommuner ska efterleva reglerna om kortare handläggningstider för anmälningsärenden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge offentlighet, på svenska och engelska, åt markanvisningar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad användning av digital teknik för delgivning i plan- och byggärenden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad användning av digital teknik för att öka allmänhetens insyn i plan- och byggärenden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om verksamhetsutövare som överklagar detaljplaner med argumentet att bullerberäkningarna kan innebära framtida krav på verksamheten.

Motivering

Det måste bli lättare att bygga. Plan- och byggreglerna behöver förenklas och processen förkortas, för att därigenom möjliggöra en ökad takt på byggandet i ett Sverige där bostadsbristen är ett allvarligt problem. Samplaneringen mellan infrastruktur och bostäder behöver förtydligas.

Folkpartiet har under alliansregeringen medverkat till en rad lagändringar för att förenkla plan- och byggprocessen, och även den nu aktuella propositionen är resultatet av ett lagstiftningsarbete som påbörjades under alliansregeringen. Vi välkomnar att detta arbete nu leder till konkret lagstiftning. Däremot är vi kritiska till att den nuvarande regeringen inte tillräckligt grundligt har vägt in de olika aspekter som behöver uppmärksammas i lagstiftningsarbetet.

Upphävande av tomtindelningar

Det finns en betydande potential att i många fall förenkla förfarandet för att upphäva tomtindelningar m.m. Propositionen ger dock inte tillräcklig vägledning för att avgöra i vilka fall det förenklade förfarandet inte är lämpligt. Även i fråga om den formella samråds-kretsen finns det vissa oklarheter.

Regeringen pekar i propositionen (s. 24) på att ett beslut om att upphäva en tomtindelning kan innebära att ny bebyggelse kan lokaliseras närmare en allmän väg, vilket i sin tur kan påverka väghållaren. Vi anser att denna fråga har betydligt större räckvidd. Särskilt i de större städerna kan konkurrensen mellan olika intressen vara mycket hård när det gäller användning av markutrymmet. Den aspekt som regeringen nämner gäller således inte bara allmän väg, utan också gång- och cykelstråk, för vilka ansvaret kan åvila både offentliga och privata aktörer. I många fall kan reservat för framtida vägar eller gång- och cykelstråk vara lika viktiga att uppmärksamma som den redan befintliga infrastrukturen.

Vi anser att förslagen i propositionen behöver förtydligas så att den formella samråds-kretsen alltid ska omfatta berörda myndigheter och kommuner om ändringar kan komma att påverka infrastruktur, inklusive gång- och cykelvägar. Vi anser även att det förenklade förfarandet inte bör användas om en förändrad tomtindelning m.m. innebär att utrymmet för vägar, inklusive gång- och cykelvägar, påverkas negativt. Regeringen bör återkomma till riksdagen med kompletterande förslag. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Kommunens handläggningstid för ett anmälningsärende

I likhet med flera remissinstanser, bland annat Villaägarnas Riksförbund, anser vi att det behövs starkare incitament för att reglerna om kortare handläggningstider verkligen ska efterlevas av kommunerna. Även om regeringen ges ett bemyndigande att införa tidsfrister för prövning av anmälningsärenden blir det inga tydliga konsekvenser för de kommuner som överskrider tidsgränserna. Detta riskerar att göra regeländringarna verkningslösa. Vi menar att det är viktigt att införa både tidsgränser och regler om konsekvenser om dessa tidsgränser inte hålls.

Regeringen menar att frågan om incitament eller sanktioner för att åstadkomma att kommunerna efterlever tidsfristerna inte kan hanteras ”inom ramen för detta ärende”. Någon närmare motivering ges inte, och inte heller ges något besked om att regeringen avser att återkomma med kompletterande bestämmelser. Det är en förvånande passivitet och brist på argumentation.

Vi menar att det krävs fortsatta överväganden kring incitament eller sanktioner för kommunerna. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till kompletterande bestämmelser. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Reglerna om markanvisningar och exploateringsavtal

Bristen på transparens vad gäller markanvisningar är en av de faktorer som försvårar för byggprojekt att förverkligas. Statskontorets rapport 2012:25 belyser frågan om hur byggherrar ser på markanvisningar samt att det ofta är svårt att förutsäga eller ens i efterhand förstå varför och på vilka kriterier den ena byggherren väljs framför den andra för en viss markanvisning, och en slutsats i denna rapport är just att kommunernas arbete med markanvisningar upplevs sakna transparens. Även regeringen anser att det finns skäl för att stärka kraven på öppenhet kring kommunernas arbete med markanvisningar, men de förslag som läggs fram är inte tillräckliga.

Steget innan riktlinjerna träder in – det vill säga möjligheten att finna mark genom förbättrad information – behöver beaktas bättre. För att underlätta för byggherrar att få tillgång till information om markanvisningar anser vi att det bör införas ett krav på offentliggörande av markanvisningar. Detta kan ske på olika sätt, via tryckta medier men med fördel digitalt via kommunens hemsida och på annat sätt. För att nå ut till fler aktörer och möjliggöra ökad konkurrens också från utländska företag ska informationen finnas tillgänglig på både svenska och engelska. Kompletterande lagstiftning om detta behövs. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Expediering av lov- och förhandsbesked

Vi stöder de förslag till förenklade regler för expediering av lov- och förhandsbesked som läggs fram i propositionen. Däremot anser vi att regeringens argumentation är otydlig och på ett olyckligt sätt blandar samman frågan kring formell delgivning med det medborgerliga intresset av insyn och information i planärenden.

I likhet med Tillväxtverket anser vi att det finns en stor potential att ytterligare bidra till förenklingar genom att nyttja och utveckla e-tjänster. En elektronisk hantering av exempelvis bygglov kan bidra till att förenkla processen, göra den mer rättssäker och korta handläggningstiderna. Det är därför inte lämpligt att i förarbetena använda formuleringar som inte är teknikneutrala. När regeringen säger att en formell delgivning

kan ersättas med att beslutet skickas med ”vanligt brev” utgår regeringen från en otidsenlig världsbild.

Vi kan idag både deklarerat, sköta bankärenden samt ha kontakt med vården via nätet, men när det gäller den digitala ärendehantering i offentlig förvaltning återstår mycket. Detta gäller i synnerhet plan- och byggärenden, där det bland enskilda medborgare ofta finns ett stort intresse av att följa vad som sker i ett plan- och byggärende som berör det egna området. Det allmänna ska underlätta detta, inte försvåra det. Genom att hålla ärendena lätt tillgängliga via digitala plattformar tillgodoses inte bara ett informationsbehov, utan dessutom kan i förlängningen antalet överklaganden som är ogrundade eller beror på rena missförstånd minska. Därmed effektiveras handläggningen av planärenden samtidigt som medborgarnas insyn ökar.

Målet bör alltså vara att den digitala utvecklingen bidrar till en mer medborgarvänlig informationsspridningsprocess som är både rättssäker och effektiv. Vi menar att istället för begränsningar i vilka som ska få information bör digitala metoder göra det möjligt att sprida information öppet så att de som så önskar ska kunna ta del.

Vi menar därför att regeringen bör få i uppdrag att återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör ökad digital expediering och delgivning av plan- och byggärenden, t.ex. lov- och förhandsbesked. Vidare bör regeringen återkomma med förslag om hur allmänhetens insyn i planärenden kan underlättas genom modern teknik. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Buller

Vi anser att utvecklingen bör följas noggrant vad avser verksamhetsutövare som överklagar detaljplaner med argumentet att bullerberäkningarna kan innebära framtida krav på verksamheten. Det som verksamhetsutövaren har att oroa sig för när nya bostadshus uppförs är inte att villkoren skärps utan att tillståndsmyndigheten beslutar om att verksamheten måste vidta ytterligare åtgärder för att klara ett befintligt villkor. Även med ytterligare vägledning kommer osäkerhet att råda vad gäller förslaget att öka förutsättningarna för att den redovisning som ska finnas i en planbeskrivning eller i ett bygglov utformas på ett sådant sätt att redovisningen är relevant för prövningen enligt miljöbalken. Regeringen menar att det är rimligt att olika villkor kan komma att gälla för gammal respektive ny bebyggelse i vissa situationer.

Utvecklingen behöver därmed följas noggrant och en utvärdering genomföras. Om dagens regler medför att detaljplaneprocesser fortsätter att överklagas på grund av osäkerhet om framtida krav och villkor bör ytterligare åtgärder övervägas. Det kan finnas behov av nya bestämmelser i miljöbalken för att tydliggöra förutsättningarna. Detta bör ges regeringen till känna.

Nina Lundström (FP)

Robert Hannah (FP)

Said Abdu (FP)

Lars Tysklind (FP)